

Svenska kören i Bryssel

Från Dancing Queen
till Duvemåla hage

Nedslag i Benny Anderssons fantastiska låtskatt

Söndagen den 11 juni kl. 19.00

Le Bouche à Oreille, Rue Felix Hap 11, 1040 Bruxelles

Biljetter à 15 euro säljs på Svenska kyrkan,
Avenue Gaulois 35 (metro Mérode) eller av körmedlemmar

Bladet

GLAD SOMMAR!

Beguinerna

Monumenten
berättar, del 2

Yves Klein

Du sköna nya värld!

Boktips

Medlemstidning för Svenska Klubben • Juni 2017

P912137 - Périodicité trimestrielle. Bureau Postal de dépôt 1020 Laeken De Wand

Ed. resp.: Hannalena Ivarsson, c/o Margaretha Hagberg, J. Van Elewijckstraat 113/6, 1853 Strombeek-Bever

Svensk Midsommar!

Vi har allt du behöver för att fira din Midsommarafton på traditionellt svenskt vis: Sill, gräddfil, nubbe, ost, svensk färskpotatis och mycket annat. Välkommen att besöka oss i våra butiker.

Lars & Marie med personal

**Gourmet
Schuman**

Rue Archimède 59, 1000 Bruxelles
Tel: 02-735 11 38

Mån 12.00 – 18.30
Tis-Fre 10.00 – 18.30
Lör 10.00 – 18.00
Sön 10.00 – 14.00

**Gourmet
Waterloo**

Allée du Petit Paris 5, 1410 Waterloo
Tel: 02-353 04 30

Mån 12.00 – 18.00
Tis-Fre 11.00 – 18.00
Lör 10.00 – 18.00
Sön Stängt

Gourmet International Food & Gifts

INNEHÅLL

- 4 Ordföranden har pennan
- 6 Nya styrelsemedlemmar
- 7 Gränsöverskridande arv
- 8 Hidden Secrets
- 9 En dag att minnas
- 10 Enklaverna i Baarle
- 12 Yves Klein – Theatre of the Void
- 14 Die Vennbahn
- 16 Capermans boktips
- 17 Monumenten berättar, 2
- 20 Rik Wouters och Yves Klein
- 22 Från antik badkultur till Thermen Dilbeek
- 24 Lisbeth Ekelöfs boktips
- 26 Svenska – hur svårt kan det vara?
- 28 Du sköna nya värld!
- 29 Valborgsfirandet 2017
- 30 Beguinerna!
- 32 Majken Nylunds boktips
- 34 Svenska Klubben på Facebook
- 36 Kvarnar
- 37 Catarina Yates boktips
- 38 Vinhörnan
- 39 KulturNytt

Omslagsbild

La Piscine i Roubaix, foto taget av Carl Åsenius under Klubbens utflykt till Lille

Layout och produktion

Fadrian Wallenmark,
AD Builder, 37022 Drottningstjärn
Telefon +46 739 343448

Tryck

Plan 2000

Svenska Klubben asbl

Säte: Château d'Argenteuil,
Square d'Argenteuil 5
B-1410 Waterloo
Postadress: Avenue des Gaulois 35,
B-1040 Bruxelles

www.svenskaklubben.be
IBAN: BE53 9530 2419 0553
BIC: CTBK BEBX

KOMMANDE AKTIVITETER

**Vårens sista program:
Midsommarfirande i Bois
de la Cambre.
Se inbjudan
sid. 43**

Ett stort tack...

...till alla bidragsgivare och korrekturläsare.
Utan er hade det inte blivit någon tidning!
Redaktionen

Deadline för nästa nummer: 20 augusti 2017

Material skickas till:
redaktion@svenskaklubben.be

Facebook:
sv-se.facebook.com/svenskaklubbenbelgien

ORDFÖRANDEN HAR PENNAN

Efter påskdagarna är jag med familjen på en veckas semester i Trastevere i Rom. Trastevere-kvarteren går igenom grundligt tillsammans med där bosatta goda vänner, trots detta vet jag inte vad vi är på väg att besöka när jag drar barnen in på palats Riario för att titta på en konstutställning.

På vår väg in i palatset tilltalas jag av ett vänligt svenskt par. "Var det här hon bodde, drottning Kristina?" säger mannen. Jag blir förvånad över tilltalet. Det är så sällan vi svenskar ger oss till känna för varandra när vi är utomlands. Ibland verkar det nästa som om vi medvetet undviker varandra, istället för att ta tillfället att få lite hjälp med allmänna tips

av just sina egna landsmän när man befinner sig på annan ort.

Just det här paret verkar ha insett detta och delar vänligt med sig av sin kunskap om drottning Kristina. Jag måste dock erkänna att jag inte kan vara till mycket hjälp. Jag hade en konstutställning i huvudet och inte drottning Kristina när jag stegade mot ingången. Just drottning Kristina har hittills inte funnits på min lista över möjliga sätt

att uppleva Rom på. När jag slutligen befinner mig i hennes lägenhet i just Palazzo Riario känns det därför nästa lite mystiskt. Ännu mer speciellt blir det när vi står i det som var hen-

nes sovrum och där en skylt finns på väggen med följande text:

"Drottning Christina av Sverige
Avled i detta rum den 19 april 1689
"Jag föddes fri, levde fri och skall dö frigjord."
Christina"

1632 till 1654 hade Sverige en kvinna som drottning som sökte sin egen väg och gjorde sina egna val. 1689 dör hon i Rom i detta sovrum och dessa ord är de som hon valt för att beskriva sitt liv. Denna enda mening med vilken hon förklarar sig. Hon anger sin rätt, rätten att vara fri. Att hon alltid var fri, att hon hade rätten att leva som hon föddes och att hon ville dö frigjord från allt som höll henne fången.

Uppnådde hon det som hon önskade? Blev hon fri, dog hon som hon skriver frigjord? När hon dör 1689 är hon utan tvekan en av Europas självständigaste kvinnor. Kanske t.o.m. den

självständigaste. Vilket var priset? Ensamhet? Oförståelse? Var hon lycklig? Allt detta går igenom huvudet när jag sitter på en stol ensam i det rum som en gång var hennes. Barnen har redan sprungit igenom alla rummen och passerat konsten.

Förgäves försökte jag ge dem en undervisning i svensk historia. Förgäves försökte jag säga till min elvaåriga dotter att denna kvinna var en föregångare för den frihet hon har rätt till, jag har rätt till, vi alla har rätt till. Att hon banade vägen, vägen till att få välja sitt eget liv. Men orden blev kvar, hängandes i luften utan åskådare och jag blev istället ensam med Kristina. Sittandes ensam på en stol i hennes rum, tänkte jag på henne och sa i min tystnad. "Tack för orden, tack för din strävan att få vara dig själv. Tack för din kärlek till friheten. Tack för att du försökte och vågade."

Hannalena Ivarsson

Mail-adresser för att nå olika funktioner i Svenska Klubben:

annons@svenskaklubben.be
redaktion@svenskaklubben.be
aktivitet@svenskaklubben.be
medlem@svenskaklubben.be
hiddensecrets@svenskaklubben.be

Ny styrelsemedlem: Johanna Nylander

Jag heter Johanna och är ny både i Svenska Klubben och i styrelsen, där jag haft den goda lyckan att bli vald till sekreterare.

Ursprungligen är jag tredje generationens Stockholmare men har varit bosatt utomlands ungefär 16 år av mitt 29 åriga liv. Innan jag kom till Bryssel bodde jag i underbara England och som barn bodde jag faktiskt i Bryssel mellan 1994 – 1998. Jag har även bott i Centralamerika som tonåring (närmare sagt Nicaragua). Min man är Amerikan och min mamma bor i Australien så jag känner mig således rätt så ”utlandssvensk”. Det ska bli väldigt roligt att träffa andra utlands-

svenskar och njuta av Svenska traditioner tillsammans!

Utöver mer traditionella firanden så skulle jag tycka det vore väldigt roligt att tillsammans med Svenska Klubben anordna aktiviteter inom områden som arkitektur, konst, litteratur, natur och mat, där jag verkligen tycker Bryssel och Belgien har mycket att erbjuda.

Jag har lätt till skratt, gillar att ha roligt och tar inte mig själv på allt för stort allvar. Jag hoppas verkligen att vi kommer att ha trevligt tillsammans och ser fram emot att träffa er! ■

Ny styrelsemedlem: Anna Nilsson

Internationellt arbete och interkulturella relationer har alltid intresserat mig. Under de senaste åren har jag bott och verkat här i Bryssel anställd som EU Policy Officer på Smålands, Blekinges och Hallands gemensamma representationskontor.

Under åren som föregick arbetade jag med ett samarbete mellan Changqing och Zhejiangregionen i Kina. Min kinesiska praktiserar dock i allt mindre utsträckning och en resa tillbaka till Kina skulle säkerligen förbättra det språkliga flytet. Under åren i Kina arbetade jag även med samverkan mellan institutioner, företag och universitet. Jag deltog också i kommissionens ledarprogram för brobyggare mellan Kina och EU. När jag funderade på att definitivt bosätta mig i Kina

gjorde jag plötsligt helt om och valde istället att söka mig till Bryssel, något som jag aldrig ångrat!

På fritiden ägnar jag mig gärna åt musik. Just nu sjunger jag Puccini och Verdi med varierande framgång. För den

som funderar på att ägna sig åt en musikalisk hobby kan jag meddela att goda relationer till grannar är ett måste om man bor i hyreshus och är sopran, men så här långt har det fungerat att sjunga hemma. Peppar, peppar ta i trä...

Kaffestunder på café med vänner, hundar och glada skratt är andra positiva inslag i tillvaron. Jag ser fram emot att arbeta för styrelsen och att träffa många nya människor. ■

Gränsöverskridande arv

Denna juridiska spalt har skrivits av Klubbens medlem, advokat Caroline De Scheemaeker

Detta kan vara intressant att veta om du är svensk medborgare med anknytning till ett annat EU-land, dvs. om du bor i ett annat land eller har egendom utomlands.

I arvsmål med gränsöverskridande inslag är det nödvändigt att kunna avgöra vilket lands lag som ska tillämpas och eventuellt vilken domstol som är behörig att pröva saken.

Arvsreglerna skiljer sig ju mycket från en medlemsstat till en annan, till exempel beträffande vem som ärver, arvslott, laglott, begränsningar av rätten att förordna om sin kvarlåtenskap genom testamente, förvaltning av dödsboet, arvingars ansvar för den avlidnes skulder m.m.

Tidigare har svenska arvsregler gällt för svenskar även om de bott i andra EU-länder, men från och med den 17 augusti 2015 är det arvsreglerna i det land du bor i som gäller. Du kan behålla rätten att följa svensk arvsförordning som tidigare, men då måste du skriva ett testamente eller arvsavtal.

De 'nya' EU-bestämmelser som utformats ska göra det lättare för EU-medborgarna att hantera de rättsliga aspekterna av ett internationellt arv. De nya reglerna gäller i alla EU-länder utom Danmark, Irland och Storbritannien och tillämpas för arv efter personer, som avlidit efter den 17 augusti 2015.

Avsikten med förordningen är att gränsöverskridande arvsärenden ska handläggas enhetligt i enlighet med en enda lagstiftning och av en

enda myndighet. I princip är det domstolarna i den medlemsstat där den avlidne hade hemvist som är behöriga att pröva arvsålet och det är också den medlemsstatens lagstiftning som är tillämplig.

En person kan dock välja att lagen i det land där han eller hon är medborgare ska tillämpas. Det gäller alla civilrättsliga aspekter, dock inte skatteärenden där naturligtvis boendelandets skatteregler gäller. Genom att en och samma myndighet tillämpar en och samma lag i ett arvsärende kan man undvika parallella förfaranden och eventuellt motstridiga domstolsavgöranden. Det innebär också en garanti för att avgöranden som meddelats i en medlemsstat erkänns i hela unionen.

Genom förordningen införs också ett så kallat europeiskt arvsintyg. Denna handling, som utfärdas av den myndighet som handlägger arvsärendet, kan användas av arvingar, testamentstagare, testamentsexekutorer och boutredningsmän för att styrka sin ställning och utöva sina rättigheter eller befogenheter i andra medlemsstater. Ett utfärdat arvsintyg erkänns i alla medlemsstater utan att det krävs något särskilt förfarande.

Om du har frågor om arvsrätt eller behöver hjälp med att redigera ditt testamente, kan du få mer information (även delvis på svenska) via www.notariss.be eller www.notaire.be.

*Caroline De Scheemaeker, Advokat
MDL Legal Compass www.mdslegal.be
Rue de Florence 39 – 1050 Brussels*

HIDDEN SECRETS

Bo Caperman

Vänner, den här gången fick vi inget rätt svar för Charleroi. Inte världens eller Europas vackraste stad men väl värt ett besök. Charleroi visar tydligt på en, en gång "blomstrande" om inte annat ekonomiskt sett men numera och sedan många år tillbaka en skrämmande tillbakagång.

För en tid sedan deltog jag i en "fotosafari" där vi besökte alltifrån nedlagda métrostationer till nedlagda och stängda tunga industrier med ett kusligt miljömässigt arv. Vid organiserade vandringar har jag även sett liknande tecken i landskapet runt omkring.

Är inte den speciella miljön tillräckligt spännande, kan jag bestämt rekommendera ett besök på stadens fotomuseum, som

är lokaliserat till ett tidigare konvent eller kloster. Förutom intressanta tillfälliga utställningar har man sannolikt Europas bästa samling av fotots historia både med foto från alla tidsåldrar samt kamerans historia. Två av de kameramodeller som jag använde på 1970 och 1980-talet finns där. Det lilla fiket med uteservering har dessutom alldeles utmärkta smårätter.

Gatan museet ligger på heter Paul Pastur efter bygdens berömda son så se till att ni sätter er GPS på rätt kommun annars kan ni komma mer än fel.

www.museephoto.be/indexen.html

Hälsar

Bo Caperman från ett soligt Höganäs

En dag att minnas

Text: Margareta Dubois

Den 25 mars 2017, var befann du dig då? Följde du med det officiella firandet av 60-årsjubileet av undertecknandet av Romfördragen via TV? Eller...? Och var befann du dig 60 år tidigare? Om du över huvud taget fanns till då!

Nu skall jag berätta att för 60 år sedan var jag student vid europauniversitetet CEUN i Nancy, i Frankrike. Och dit kom en dag i mars en viss minister Robert Marjolin för att föreläsa. Han kom från Rom där han varit närvarande vid undertecknandet av de två så kallade Romfördragen: ett för EEG, den Europeiska Ekonomiska Gemenskapen och ett för den Europeiska Gemenskapen för Atomenergi, Euratom. Marjolin berättade vad de gick ut på. Han betonade att av de två var Euratom det viktigaste. Historien ger honom rätt så till vida att Euratom är ett fortfarande existerande fördrag och fungerar som del av Lissabonfördraget.

Den 25 mars i år var vi en grupp gamla (somliga mycket gamla!) före detta nancystudenter som åkte upp från Nancy och besökte Europas faders, Robert Schumann, lantställe i Scy-Chassel inte långt från Metz. Dagen var som gjord för en utflykt i det i år så speciellt rikt blommande landskapet kring det anspråkslösa hus dit Robert Schuman gärna drog sig tillbaka för att i lugn och ro tänka, läsa och nedteckna sina tankar.

Franska staten har gjort en generös donation som tillåter att huset, sedan Schumans död 1963, tar emot en ström besökare. Normalt öppnas huset, som behållit sin karaktär av en anspråkslös vinbondes hem, för besökare den 1 april, men vi fick komma lite tidigare!

Läget med utsikt över Mosels floddal och med en rikt blommande och välskött trädgård, som nog knappast fanns på Schumans tid, ligger huset just nedanför en medeltida kyrka dit han dagligen begav sig och där han är begravd.

Intressant är hans bibliotek med så många böcker att de fyller hyllorna i flera rum och ser mycket använda ut. Schuman läste och talade tyska, franska och engelska men också latin och grekiska.

Han var en av de många europeiska statsmän som kom från ett gränsområde, i hans fall var det Alsace Lorraine – eller Elsass Lothringen – och han hade således upplevt tre krig, vilket var mer än nog för att önska fredligt samarbete!

En gräns skall inte skilja länder åt men vara en mötesplats, skriver han på ett ställe.

I huset finns givetvis fotografier av berömda samtida, som till exempel amerikanerna Dean Acheson och George Marshall och av den tyske kanslern och "medkonspiratören" Konrad Adenauer samt flera andra.

För att göra huset än mer användbart för undervisning visas där en dokumentärfilm om Robert Schumans liv och i ett par monterar presenteras framstående fredsivrare, som fredspristagaren Bertha von Suttner och andra.

Kan man bli mer fredsälskande än efter denna duvning i nutidshistoria? ■

Enklaverna* i Baarle

Text: Staffan Jeppsson (med hjälp av Tullbergs utmärkta bok, Belgiskt Allehanda).

Mitt i den triangel som bildas av de holländska städerna Breda och Tilburg och den belgiska staden Turnhout ligger byn Baarle. Baarle är en så kallad tvillingby med en holländsk del, Baarle-Nassau och en belgisk del Baarle-Hertog. Den senare är således en enklav i Holland.

Nationalitet visas med husnummerskyltar. Detta är det enda huset som ligger både i Belgien och i Holland, vilket husnummerskyltarna visar.

Baarles historia

sträcker sig så långt tillbaka i tiden som till 900-talet. Enklaven har sitt ursprung i synnerligen invecklade feodala omständigheter.

Den belgiska kommunen Baarle-Hertog består av inte mindre än 22 enklaver av varierande storlek (den minsta är 2100m²) och kyrkbyn Zondereigen inne i själva Belgien. Kommunen har drygt 2000 invånare. Baarle-Nassau å sin sida har cirka 6000 invånare och består av kyrkbyn Ulicoten, sju stycken mycket små subenklaver (eller exklaver) som ligger inne i de belgiska enklaverna och slutligen – som ytterligare komplikation – en 3000m² stor enklav i den ovan nämnda kyrkbyn Zonderigen.

Denna intima hopflätning av två länders

territorier har givetvis medfört många praktiska problem vars lösningar står att finna helt lokalt. Vissa gator löper till exempel än på belgiskt område och än på holländskt. I andra fall är det Holland på ena sidan gatan och Belgien på den andra. Vem skall betala

för gatuunderhållet och snöröjning? Man har kommit överens om att ett hus bara kan finnas i ett land och det är det land, där ytterdörren finns. De hus som innehåller butiker får till exempel finna sig i att ytterdörren av ekonomiska skäl kan flyttas till det andra landet.

Undantaget är det hus där gränsen går rakt genom ytterdörren. Detta hus ligger då i båda länderna. Husets nationalitet avgör hur det beskattas och vilket lands stadsplaneringsregler som gäller och bestämmer vidare mantalsskrivningen för dem som bor i det. Husets nationalitet skall tydligt framgå. Det sker genom husnummerskyltarna som är vita med blå siffror i Holland och i Belgien har de svarta siffror på vit botten och en liten belgisk flagga i vänstra övre hörnet.

Överallt finns streck i gatan. På ena sidan Belgien på den andra Holland.

De båda Baarle har vardera sitt kommunalhus, sin borgmästare, sin kommunstyrelse, sin polis, sin brandkår, sin post och sitt elnät. Samma sak gäller för kyrka och skola men däremot har man gemensamt bibliotek.

Då det gäller ekonomi har invånarna i de båda Baarle alltid varit mycket skickliga på att dra fördel av skillnaderna i de båda ländernas lagstiftning, priser, skatter och tullar, något som säkert bidragit till befolkningarnas envisa motstånd mot gångna tiders försök att avskaffa enklaven.

Gemensamma problem finns men de båda borgmästarna träffas en gång per vecka och har hittills alltid lyckats finna lösningar i bästa samförstånd. ■

**En internationell enklav är en del av en stats område som är helt skild från huvudområdet och på alla håll omgiven av annan stat. Därför är inte Gibraltar en äkta enklav. I Europa finns förutom Baarle-Hertog ytterligare tre äkta enklaver nämligen Busingen som är en tysk enklav i Schweiz, Campione, en italiensk enklav också i Schweiz samt Llivia som är en spansk enklav i Frankrike.*

YVES KLEIN

– THEATRE OF THE VOID

Text: Catarina Yates

Kontrasten kunde inte vara mer slående mellan RIK WOUTERS figurativa och färgrika konst och YVES KLEINs abstrakta verk, som visas i Palais des Beaux-Arts (Bozar) i Bryssel fram till 20 augusti 2017.

Yves Klein, född 1928 i Nice, var den mest inflytelserika och kontroversiella konstnären under 1950-talet. Han anses som en av förgrundsgestalterna för efterkrigs-tidens avantgardism. Trots att han växte upp i en konstnärlig familj (båda föräldrarna målade), fick han ingen konst-

utbildning utan studerade orientaliska språk och ägnade sig åt den spirituella japanska kampsporten judo, en aktivitet som han fortsatte att utöva fram till sin alltför tidiga bortgång, och som troligtvis starkt inspirerat han skapande.

Denne gåtfulle konstnär, som avled endast 34 år gammal, hann under en kort period, ca sju år, att skapa en gedigen samling konstverk, målningar, skulpturer, filmer och även musikinspelningar. Mest känd är han för sina monokroma verk, målade med den berömda blå färgen, som

ning till den samtida amerikanska konstriktningen "Happening och Body Art". Som exempel lät han inför publik nakna kvinnliga modeller insmeta sig med blå färg och sedan göra avtryck på duk, medan musiker spelade hans "Symphonie Monotone" bestående av en enda ton, som varade i tio minuter. Lika känd är han för det omstridda verket "Le Saut dans le Vide" (steget ut i ingenting), ett fotomontage där Klein ses kasta sig ut ur en byggnad.

Ett 30-tal verk finns att se i utställningen, men också flera videospelningar, foton och texter. Det råder ingen tvekan om att Kleins konst förblir obegriplig för många, ty den är så fjärran från hur vi ofta ser på den abstrakta konsten. Men han var definitivt en föregångare för minimalism. Yves

han själv skapat, IKB eller International Klein Blue. Klein patenterade färgen tillsammans med en fransk kemist 1960. Genom att blanda det torra färgpigmentet (ultramarin blå) med ett syntetiskt bindemedel, polyvinylacetat, erhöll han denna intensiva, klara och lysande blå färg som kom att dominera hans konstverk.

Klein ville helt enkelt eliminera begreppet konst och ansåg att den konstnärliga handlingen var viktigare än det slutliga verket. Inte heller ville han stämplas som en abstrakt målare, utan som en figurativ målare av rymden.

Klein dog 1962 i Paris efter en hjärtinfarkt. ■

Först 1957 ställde han ut sina monokroma tavlor. Mellan 1958 och 1960 utförde han även "performance art", vilket hade en tydlig anknyt-

Palais des Beaux-Arts
Rue Ravenstein, 23, 1000 Bryssel

Die Vennbahn

Text: Staffan Jeppsson

Preussen var en gång ett hertigdöme och blev sedan ett kungadöme för att sedan bli en delstat inom Tyskland. Formellt upplöstes Preussen efter andra världskriget 1947. Preussen State Railways byggde på 1880-talet en 120 km lång järnväg från Aachen och söderut. Den byggdes för att frakta kol och stål och kom att kallas Die Vennbahn.

I och med freden i Versailles 1919 kom delar av Vennbahn att hamna på belgiskt territorium men dock inte hela. Belgien ogillade att inte hela Vennbahn blev belgiskt och ställde krav på grannen i öster. Så småningom blev hela Vennbahn belgiskt territorium, dvs järnvägen ligger på belgiskt territorium i Belgien även om det är ett stycke in i Tyskland.

Kartan visar en del av Belgiens gräns mot Tyskland strax söder om Aachen och de fem pilarna

pekar på de landområden, som i och med att Die Vennbahn blev belgiskt, blev tyska enklaver i Belgien. Den östliga svarta linjen är Die Vennbahn.

Hitler blev lite gramse på uppgörelsen i Versailles och beordrade 1940 att Die Vennbahn skulle återgå till Tyskland. Så blev det också, men efter andra världskriget återgick man till den ordning som gällt sedan Die Vennbahn i sin helhet blev belgisk.

Dessa små landstycken eller enklaver heter, med början norrifrån, Munsterbildshen (yta 2 km²), Roetgener Wald (yta 10 km²), Ruckschlag (yta 0,016 km²), Mutzenich (yta 12 km²) och Ruitzhof (yta 0,9 km²).

Bild 1: En av Vennbahns järnvägsstationer, nämligen Konzen Bahnhof. Nu är ju inte den rostiga luda ni ser i bilden mycket till Bahnhof. Och dessutom är just här rälsen borttagen och

Bild 1

ersatt med asfalt avsedd som cykelbana. Längre söderut finns dock rälsen kvar och på den kan man färdas medelst dressin.

Bild 2: Viadukten i Butgenbach i den belgiska provinsen Liège.

Bild 2

Bild 3: En del av den pyttelilla enklaven Ruckschlag.

Jaha, vadå då? Tja, skall man ändå besöka den charmiga lilla tyska staden Monschau kan man

ju stanna till och studera det märkliga fenomenen som de tyska enklaverna i Belgien samt den belgiska järnvägen 'i' Tyskland till yttermera visso utgör. Man kan alltså inte påstå att Die Vennbahn är en belgisk enklav i Tyskland, ty den är förbunden i båda ändar med Belgien. ■

Bild 3

"MIN EUROPEISKA FAMILJ, DE SENASTE 54 000 ÅREN"

AV KARIN BOJS

Vänner. Ni som brukar läsa mina tips blir väl inte överraskade om jag även denna gång rekommenderar en bok med historiska hänvisningar.

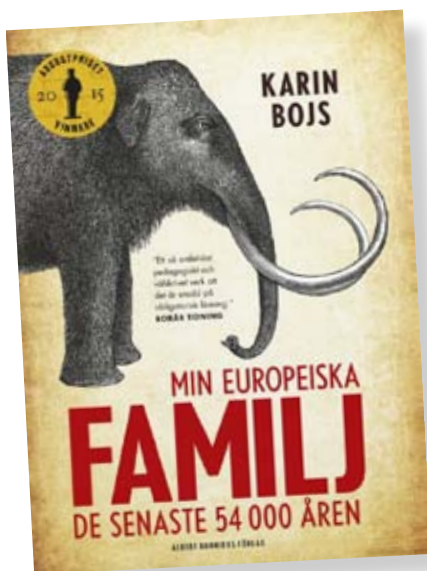
Vi har haft släktforskning som tema på Svenska Klubbens möten där det redovisades att man med god handledning kan spåra nio till tio generationer tillbaka i tiden. Nu vidgar vi perspektivet och läser Karin Bojs, August-prisvinnaren från 2015, "Min Europeiska Familj, de senaste 54 000 åren". Det blir några ytterligare generationer och istället för att gå till kyrkhöckerna handlar det om analys av DNA-trädarnas fascinerande väv.

Boken inleds med en hänvisning till ett kort möte mellan en mörkhyad slank kvinna och en mer grovlemmad ljus man med rakt hår. Det något omaka sammanträffandet, som skall ha skett vid nuvarande Genesaretsjön för omkring 54 000 år sedan, resulterade i ett barn, som inte var som de andra barnen i kvinnans stam. Men pojken var frisk och sund även om hans hy var

ljusare, håret rakt och hans ögonbryn dessutom kraftigare. Han blev väl behandlad och kom kärleksfullt att kallas för "Trollungen". Stammens shaman spådde honom en framtid med många släktingar som skulle spridas över världen och så blev det.

Det fanns nog inte bara en trollunge och följaktligen har många av dagens européer liknande anor i sina släktträd. Mänsklighetens moder "Eva" levde i Afrika för runt 200 000 år sedan och för cirka 60 000 år sedan lämnade en av hennes kvinnliga efterkommande Afrika. Där börjar vår historia.

Boken kan ses som utmärkt populärvetenskap som ger en bred och spännande bild av människans europeiska historia. Men den handlar inte bara om DNA. Boken ger även goda tips om ytterligare läsning, resmål och anslutande forskning. För den som vill göra egen DNA-forskning ges både rekommendationer om vart man kan vända sig och vilka etiska aspekter man bör fundera på. ■

MONUMENTEN BERÄTTAR, DEL 2

Text: Ulla Melchior

På Place Royale, i närheten av det kungliga slottet i Bryssel, står en ryttarstaty som är svår att missa. Den föreställer Godefroid de Bouillon och är ett beställningsarbete av Eugene Simonis. Monumentet är ett av de många monument den första belgiska regeringen beställde i syfte att skapa en belgisk identitet och en belgisk historia i samband med bildandet av Belgien 1830.

Det är inte alltid helt enkelt att förstå hur man resonerade från regeringshåll, när man valde ut "nationella symboler". Den här gången tittar vi närmare på Godefroid och nästa gång på monumentet av Egmont och d'Hoorn på Petit Sablon. Efter läsning får ni själv avgöra vad ni tycker om beställarnas motiveringar och val. Det där med nationalism och nationell identitet är, som vi vet, inte helt enkelt.

Godefroid av Bouillon levde under senare hälften av 1000-talet. I samband med första korståget 1096-1100 utnämndes han till Jerusalems förste kristne kung. Enligt myten skall

Godefroid de Bouillon (Gottfrid av Bouillon).

na finns på monumentets sockel. Här indikerar en medaljong på ena kortsidan : Godefroid de Bouillon. Premier Roi de Jérusalem. Mort en Palestine 17 juillet 1100. På den motsatta kortsidan finns samma text på nederländska.

På sockelns långsidor tillfördes 1897 två reliefer i brons, utförda av Guillaume de Groot. Den ena föreställer belägringen av Jerusalem och den andre lagrådet i Jerusalem. På den senare ser man Godefroid omgiven av sina närmaste män, i färd med att färdigställa en samling av lagar och förordningar. ■■

han i spetsen för 80 000 korsriddare ha invaderat Jerusalem och befriat Kristi grav 1097 och som tack för sin insats ha utropats till kung över staden. Ett erbjudande han ska ha vägrat att ta emot, eftersom han inte ansåg sig kunna bära en kungskrona i samma stad, där Kristus burit en törnekrona. Godefroid dog, antagligen förgiftad, sommaren 1100 och ligger begravd vid foten av Oljeberget. Hänvisningar till händelser-

Charles de Lorraine

Vad har då detta med Belgien att göra? En koppling hittar man i texten på medaljongen. Här står: Née à Baisy en Brabant. Baisy syftar på Baisy-Thy i närheten av Genappe. Problemet är att uppgiften antagligen inte stämmer. Godefroid är istället född i Frankrike, i Boulogne-sur-Mer. En koppling till Belgien är däremot de egendomar och den borg Godefroid ägde i Bouillon i östra Belgien. Har ni inte besökt slottet där ännu, så gör det och lär er allt om Godefroid. "Ça vaut un détour" som det heter i Guide Michelin.

En tredje koppling är att statyn, enligt beställarna, är rest på den plats, där Godefroid samlade sina trupper inför korståget till Jerusalem. Nu är

vi ute på riktigt djupt vatten. För även om detta var den officiella anledningen till platsvalet, får det nog ses mer som "alternative facts".

Det visade sig att valet av en kristen kung som motiv inte vara helt okomplicerat. Det stod klart, när statyn 1848 skulle gjutas i brons. Detta skedde i Paris. Men här hade man just haft sin tredje revolution, under vilken man störtat kung Louis-Philippe och här var man inte beredd att medverka till att gjuta en staty av en kristen kung. Från belgiskt håll fick man därför låtsas att det handlade om en general.

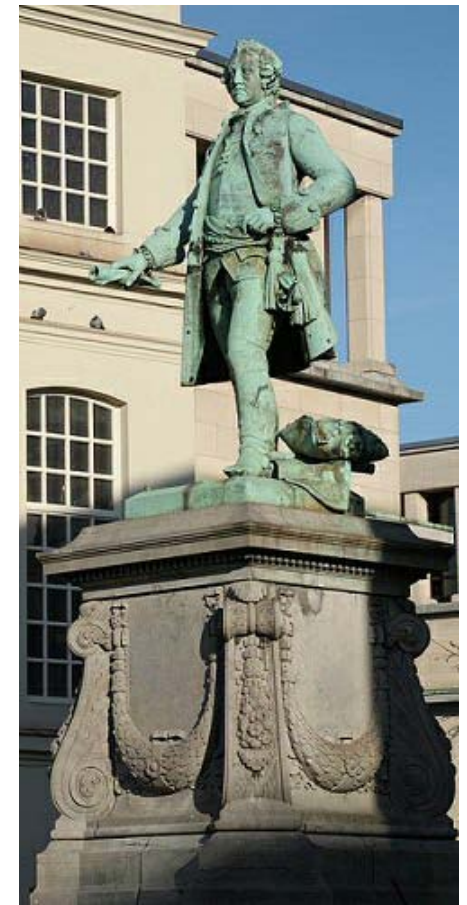
Tillbaka till Place Royale. Det handlar om en plats med stor symbolisk betydelse för samtiden.

1775 hade man här rest en staty av den österrikiske stathållaren Charles de Lorraine. Denna staty hade fransmännen förstört och ersatt med ett frihetsträd i samband med att de invaderade Bryssel 1794 och jagade bort österrikarna. Nu var både fransmännen och deras efterföljare, holländarna, bortjagade och det var dags för den unga statens ansvariga att själva välja vem eller vad man ville ha på platsen. Att just den här platsen förtjänade extra uppmärksamhet kan förklaras med närheten till Parc de Bruxelles, där avgörande strider stått under septemberdagarna 1830.

Det känns inte alldeles korrekt att lämna Charles de Lorraine utan att berätta vad som hände med monumentet av honom som föregick det av Godefroid. Som jag nämnde tidigare var det en staty av honom, som först stod på platsen. Den hade satts upp 1775 i samband med tjugofemårsjubileet av hans mandat som österrikisk stathållare. Vid detta tillfälle levde Charles de Lorraine fortfarande (han dog på slottet i Tervueren 1780).

Statyn av Charles de Lorraine var en symbol för Österrike och det blev därför naturligt för de franska revolutionstrupperna att riva ner den, när de invaderade Bryssel i januari 1793. Det blev också naturligt för österrikarna att sätta upp den igen, när deras trupper återtog staden i mars samma år. 1794 kom fransmännen tillbaka. Den här gången hade man kommit för att stanna och gick mer noggrant tillväga och smälte ner bronsstatyn. Samtidigt döpte man om platsen till Place de la Liberté och planterade ett frihetsträd. Det fick stå kvar till 1814, då det högs ner. Säg den frihet som varar!

Det kändes inte aktuellt att sätta upp en ny staty av Charles de Lorraine på Place Royale, nu när man blivit en egen stat. Det hindrar inte att regeringen beställde en ny staty av den populäre ståt-

Charles de Lorraine

hållare redan 1835. Den restes ungefär samtidigt som Godefroid-skulpturen 1848 men på Place du Musée (bakom Musée d'Art). Från början stod den centralt placerad, idag står den i ett hörn av torget. Konstnären heter Louis Jehotte.

En annan staty av Charles de Lorraine finns på taket på Maison des Brasseur på Grand'Place. Här handlar det om en ryttarstaty. Även den revs ner av fransmännen 1793, sattes upp igen, när fransmännen försvann, för att rivas ner på nytt 1794 och försvinna. Den staty vi ser idag är från 1901. ■

KONSTUTSTÄLLNINGAR I BRYSSEL

RIK WOUTERS OCH YVES KLEIN

Text: Catarina Yates

I höstas skrev jag några rader i Bladet om den belgiske konstnären Rik Wouters, vars tidiga och tragiska bortgång ägde rum för 100 år sedan. Nu bjuds vi på en fascinerande retrospektiv utställning i Musées Royaux des Beaux-Arts i Bryssel.

Rik Wouters, född i Mechelen 1882, var son till en möbelsnickare i vars ateljé han redan som barn fick hjälpa till. I denna miljö lärde han sig snabbt att hantera verktygen och började tidigt att lära sig träsnideri. Endast 15 år gammal kom han in på Kungliga Konstakademien i Mechelen och fortsatte sedan sina studier i Bryssel. 1905 träffade han sin stora kärlek och blivande hustru Nell. Hon satt modell för många av dåtidens konstnärer och blev snabbt hans "musa". Han upphörde aldrig att visa henne i sina målningar, teckningar och skulpturer.

De tidiga åren var svåra för det nygifta paret och de blev tvungna återvända till familjehemmet. Rik Wouters arbetade återigen i faderns snickarverkstad. På grund av Nells dåliga hälsa (hon led av tuberkulos) återvände paret till Bryssel och bosatte sig 1907 i Watermael-Boitsfort, i kvarteret "Coin du Balai". Här hyrde de ett litet hus på höjderna längs kanten av Forêt de Soignes. Idag har platsen, där huset befann sig, döpts till Square Rik Wouters. Det var i denna miljö med utsikt över hustak och natur, som han skapade sina mest kända konstverk, en

oändlig samling tavlor och teckningar. Motiven var oftast detaljer i det enkla hemmet, närliggande natur och naturligtvis hans älskade Nell. Man vet, att Rik Wouters var inspirerad av James Ensor och senare av Cézanne, men snart utvecklade han en egen form av fauvism, som kännetecknas av en ljus och färgrik målarstil.

Trots saknaden av regelbundna inkomster, fortsatte Rik Wouter att skapa. Inte förrän 1908 blev han erkänd som skulptör och deltog därefter i flera stora utställningar. Han skrev

samtidigt på kontrakt med galleristen Georges Giroux, som erbjöd honom en månadsränta gentemot hälften av inkomsten från sålda verk. Lyckliga och produktiva år följde, men 1914, vid första världskrigets utbrott, mobiliserades Rik Wouters, tillfångatogs och internerades i Amersfort (Holland). Hälsan vacklade, han förlorade synen i ena ögat efter en misslyckad operation, led ständigt av fruktansvärda smärtor (käckancer) och trots generösa donationer avled han i Amsterdam 1916 endast 33 år gammal. Hustrun Nell tillbringade återstoden av sitt liv med att främja makens konst.

Nog kan man förstå, att Rik Wouters är så beundrad och älskad i Belgien, ty trots det tragiska och korta livet är hans konstverk en färgglad

hyllning till livets glädje och hopp. Sammanlagt efterlämnar han 170 tavlor, 35 skulpturer, 50 etsningar och mer än 1500 teckningar. Hans skulpturer finns att se på många plaster i Belgien. Missa inte den här utställningen, som pågår till 02.07.2017. Jag rekommenderar, att man använder sig av de utmärkta 'audioguides,' som ingår i inträdet. ■

*Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique
3, rue de la Régence
1000 Bryssel (expowouters@FineArtsBelgium)*

*Inträde : vuxna 14.50 EUR
senior 12.50 EUR
ungdomar 8 EUR*

FRÅN ANTIK BADKULTUR TILL THERMEN DILBEEK

Text: Henric Weyde

Vår badkultur; sauna, ångbad/hamam, dusch och bad har mycket äldre rötter än vad vi normalt föreställer oss.

Relativt enkla badanläggningar i det gamla Grekland, utvecklades till sofistikerade badhusanläggningar i Rom med uppvärmning och under kejsartiden skulle varje betydande stad ha en badanläggning. Badandet spred sig över hela det romerska imperiet, exempelvis Bath i England. Varje här läger skulle ha sin badanläggning och varma källor utnyttjades.

Roms kejsare lät ofta bygga magnifika badhus för att tillfredsställa en missnöjd befolkning. Ett av de mest kända byggdes i början av 200-talet, av kejsare Caracalla, Caracallas termer (Terme di Caracalla). Denna badanläggning har imponerande dimensioner: cirka 228 m lång, 116 m bred och 38,5 m hög. Omkring 2 000-3 000 personer

fick plats. Badhuset innehöll ett frigidarium (kallbad), ett tepidarium (medel tempererat bad), ett caladium (varmbad) och två pålästare (gymnastikhallar). En del av badanläggningen var en akvedukt för att transportera in vatten.

Kejsardömet i öster med Konstantinopel som huvudstad behöll sina traditioner och när Östrom föll 1453 övertogs de romerska traditionerna av det ottomanska väldet, vilket innebär att de s.k. turkiska baden egentligen kommer från Rom.

Badkulturen levde kvar bland hovfolk och överklass. I städerna fanns offentliga bad. Många av medeltidens härskare hade olika åkommor,

som lindrades med varma bad. Ett exempel är kejsare Karl den store, som på 800-talet valde Aachen som sin residensstad. Sedan tiden som romerskt här läger visste man att det fanns varma källor här.

Under upptäcktsresornas epok på 1500-talet spreds veneriska sjukdomar från kolonierna. Det innebar, att när det gäller Sverige och Skandinavien de offentliga baden stängdes under 1700-talet. Detta gällde inte riksdelen Finland, där baden i huvudsak var privata. Detta innebär naturligtvis att bastubadet, som återkom från Finland till Sverige under vår tid, egentligen var ett arv från Romartiden.

I Dilbeek, i södra delarna i Bryssel alldeles nära utfarten mot Ostende, ligger en magnifik badanläggning Thermes Dilbeek ca 15 km från centrum. I en grön trädgård finner du en exklusiv modern badanläggning med mycket av den gamla kulturen. Du uppmanas att skämma bort din kropp och din själ. Badet erbjuder ett stort urval för avslappning med fem olika bastuanläggningar, en rantabastu med regelbunden bevattning med aromatiska oljor, en vedeldad Kuoirbastu, en biobastu, en panorambastu med utsikt över trädgården och en hamman/ångbastu. Det finns också en stor inom- och utomhusbassäng och en kall bassäng avkylning, tre Jacuzzi, varav en ute i trädgården. Vid lämpligt

väder finns solstolar i trädgården och solarium inomhus. Thermes har även ett skönhetsinstitut och en hotelldel för att förlänga vistelsen. För dem, som behöver förbättra sin kondition och muskulatur, finns en fitnessavdelning.

Som grädd på moset finns en bar och en restaurang med förträffliga möjligheter att ersätta vätske- och kaloriförluster!

Thermerna är öppna för män och kvinnor utan åtskillnad. Av hygieniska skäl är baddräkt inte tillåten men man kan naturligtvis skylla sig med den medhavda eller hyrda handduken, som används för att sitta på i de olika bastuanläggningarna. Man vänjer sig mycket snabbt vid den allmänna nakenheten och alla sociala skrankor försvinner. I restaurangen är däremot någon form av badkappa obligatorisk för att göra maten aptitligare. ■

<http://fr.thermendilbeek.be>

"DR LUTHER & MR HYDE"

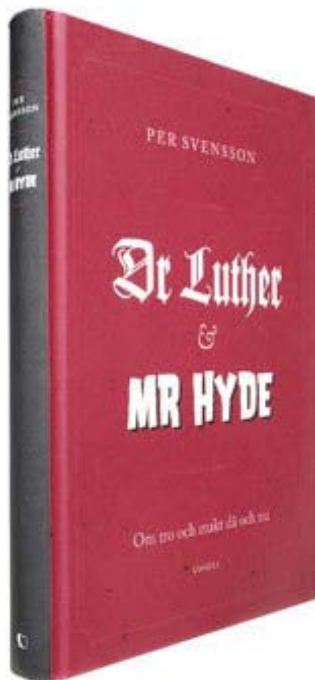
AV PER SVENSSON

Den 31 oktober i år är det 500 år sedan Martin Luther spikade upp sina 95 teser på kyrkporten till All Saints' Church i Wittenberg.

De lärde tvistar fortfarande om han verkligen spikade upp dem, men det är så legenden lever kvar. Martin Luther påverkades av tidigare reformister men det var han själv som utlöste den tändande gnistan som ledde till den protestantiska reformationen. Det var egentligen inte alls Luthers mening att starta en reformation. Det hela var enbart menat som en protest.

1516 sände påven en kommissionär till Tyskland för att samla in pengar för bygget av Sankt Peterskyrkan i Rom. Bygget skulle finansieras genom försäljning av avlatsbrev och det var en handel som Luther opponerade sig emot. Han skrev till sin biskop, Albert of Mainz, och protesterade mot avlatsförsäljningen och bifogade en kopia av sin "Disputation of Martin Luther on the Power and Efficacy of Indulgences", som blev känd som de nittiofem teserna. Det var inte fråga om någon rebellisk handling utan var

mer att betrakta som en akademisk invändning. Hur det nu var med det hade tärningen satts i rullning och nu gick det snabbt.

Dr Luther & Mr Hyde har jag haft ett tag i min bokhylla och jag tyckte det var lämpligt att läsa den under detta år. Per Svensson har lagt till en undertitel på sin bok; "Om tro och makt då och nu". Han jämför förhållandena vid tiden i fråga med dem i vår egen tid. Hur skulle Luther ha passat in i vår tid idag? Vad säger hans handlingar om hans agerande då och nu? Man kan tycka att det här är fråga om motsatser, men det fungerar faktiskt ganska bra. Om Luther hade levt idag hade han antagligen varit en överarbetad akademiker med uppenbara tecken på utbrändhet. Han arbetade ständigt.

Han kom från ett ganska framgångsrikt hem, även om fadern hade arbetat sig upp till sin position. Han hade råd att sätta Luther i skola och låta honom läsa vid universitetet och fadern hade redan framtiden klar för sin son. Han

skulle studera juridik och ta över faderns affärsverksamhet. Det blir inte alltid som föräldrar vill och när Luther hittade till teologin hittade han hem. Fadern blev inte direkt till sig av glädje när sonen beslutade sig för att bli munk. Det var dock inte fråga om att stanna upp och ansluta sig till ett stillsamt klosterliv. Nej, Luther var mer energisk än så. Han var en av de mest välutbildade personerna på sin tid och likaså en av de mest produktiva när det kom till att skriva och översätta.

Luther var författare och kommenterade allt inom det kulturella. Efter sin attack mot avlatshandeln fann han sig helt plötsligt vara en internationell berömdhet. Han idéer diskuterades överallt och hans skrifter trycktes upp i rekordartat antal kopior. Han var en man med många talanger men också förklädnader. Han var antisemit, han anklagades för att gå prinsars och furstars ärenden och han var dissident och frihetsivrare. Per Svensson hänvisar till den svenska historikern Ronny Ambjörns-son, som beskriver Luthers lära som "en bäge spänd mellan ytterligheter, mellan skräck och förtröstan, mildhet och vrede, frihet och tvång." Sedan gör han en iakttagelse som jag tror är helt central för förståelsen av Martin Luther: 'Hans historiska kraft har sin yttersta grund i att dessa motsättningar existerar så att säga på två plan, dels mellan människor i ett samhälle, dels inom var och en av dessa människor.' Det är också orsaken till att Per Svensson har kallat sin bok "Dr Luther & Mr Hyde", hänvisande till konflikten mellan det goda och det onda i R.L. Stevenson's roman.

I januari 1521 blev Luther bannlyst av påven Leo X och levde i många år som en efterlyst

man. Han hade en beskyddare i Fredrik III (den Vise) som tillät honom stanna i ett kloster under hans beskydd. Det var under denna tid som Martin Luther översatte nya testamentet från grekiska till tyska och skrev mycket även om andra ting.

1525 gifte han sig med Katharina von Bora, en av de tolv nunnor han hjälpt rymma från ett kloster. Även om andra präster också gifte sig var det Luther och hans hustru Katharina som öppnade vägen för prästerliga giftermål. De verkar ha haft ett lyckligt äktenskap även om pengar ofta saknades. De hade sex barn och levde i ett före detta kloster. Katharina tog hand om marktjänsten genom att bruka jorden och ta emot inneboende för att utöka inkomsten.

Per Svensson är författare och journalist. Boken är väl underbyggd och mycket forskning och många års erfarenhet av ämnet ligger till grund för den. Det är en intressant bok och Per Svensson för fram flera olika teser om Luther och hans gärningar. Vi kommer lite närmare personen Martin Luther, så långt det är möjligt. Vi får vidare en inblick i den tid han levde i, vare sig det gäller politik, religion eller krig.

Boken är lättläst och känns ibland som en thriller. Luther levde i oroliga tider med krig, bannlysning och jakt på dissidenter. Per Svensson skapar ett personligt porträtt av Luther och man kan inte låta bli att beundra denne man som levde ett helt liv för att sprida sina idéer. Han hade en dubbelbottnad personlighet, blev väldigt snabbt arg och levde inte alltid själv efter sina egna doktriner. Han var i alla fall aldrig rädd att säga vad han tyckte. ■

Svenska – hur svårt kan det vara?

Text: Johan Brandtler, Gents universitet

Att lära sig ett nytt språk innebär flera utmaningar. De flesta som har läst franska kommer nog ihåg det ständiga tragglandet av oregelbundna verb; när jag läste tyska i skolan fick vi sjunga (!) ramsor om prepositioner som styr ackusativ och dativ. Väljer man att studera språk som grekiska, ryska, arabiska, japanska och kinesiska måste man dessutom lära sig nya alfabet/teckensystem. Men vad är egentligen svårt när man lär sig svenska som främmandespråk?

I snart tre års tid har jag ansvarat för och undervisat i svenska vid Gents universitet. Något av det mest spännande med mitt jobb är att ständigt upptäcka egenheter i svenska språket som jag aldrig tidigare skänkt en tanke – trots att jag är tämligen väl beläst inom svensk grammatik. Ofta gör jag dessa "upptäckter" genom fel och misstag som studenterna gör. I denna korta text tänkte jag resonera kring en av de många svårigheter och egenheter som möter svenskstuderande i Gent, nämligen partikelverb.

Vad är då ett partikelverb? Partikelverb är sammansatta uttryck som skriva på, följa med, visa ut, spela in. De består av ett verb och ett led som ser ut som en preposition, men som brukar benämnas verbpartikel (på, med, ut, in i de tidigare exemplen). Till skillnad från en preposition utgör partikeln en del av verbets betydelse, och dess nära anknytning till verbet märks bl.a. av att partikeln är betonad: visa UT, spela IN osv. Jag kommer härnäst markera betoning med versaler.

Ett första problem är att partikelverb för en inlärare lätt förväxlas med strukturer som består just av verb + preposition. Ta en mening som Maria slog på radion. Att slå PÅ radion (verb + partikel) är inte detsamma som att SLÅ på radion (verb + preposition). För att undvika missförstånd gäller det alltså att veta var huvudbetoningen ska ligga: på verbet eller på partikeln (prepositioner är i normalfallet obetonade). Än värre blir det med stöta på. Som lärare är det inget konstigt att stöta PÅ en student på krogen; att STÖTA på någon av dem skulle dock innebära gravt tjänstefel. Svenska har relativt många sådana här tvetydiga uttryck, där leDET efter verbet kan vara antingen preposition eller partikel: hälsa på någon, hänga med någon, hoppa på något osv.

En annan svårighet rör var partikeln ska placeras. Många partiklar kan antingen stå som fast förled till verbet eller som fritt led efter verbet: medfölja – följa med, utvisa – visa ut, utstå – stå ut, tillbe – be till, frånga – gå från osv. Skillnaden mellan exempelvis medfölja och följa med är stilistisk snarare än betydelsemässig: den perifrastiska konstruktionen följa med är idag mer naturlig och stilmässigt neutral än medfölja, som upplevs formell och/eller ålderdomlig. Av denna anledning lär vi studenterna att undvika sammansättningar av typen partikel+verb till förmån för verb+partikel. Problemet är då att studenterna konsekvent använder den sistnämnda konstruktionen, även i de fall då det ger upphov till en betydelseskillnad. Utgå

exempelvis i de flesta fall inte detsamma som gå ut: man kan utgå från vissa sakförhållanden (ex. Jag utgår från att frågan kommer att lösas), och en produkt kan utgå från sortimentet – men knappast gå ut. Däremot kan mjölken gå ut, och såvida man inte är hemfallen till militär jargong så går man ut från ett rum, snarare än utgå från det. På samma sätt skiljer sig ingå från gå in eller avgöra från göra av. Om man som (in)lärare inte är nöjd med regeln "det går för det mesta men inte ibland", måste man alltså lära sig varje uttryck individuellt: det finns inget tydligt mönster för när betydelseskillnaden uppstår.

Slutligen kan många verb relativt fritt konstrueras med partiklarna på och till. I uttryck som kämpa på och jobba på betyder ju på något i stil med "att idogt fortsätta göra det som verbet betecknar". I uttryck som rycka till, skratta till ger till tolkningen att det rör sig om en kort, enstaka företeelse. Dessa partiklar kan däremot inte alls förekomma som fast förled: *påjobba

och *tillskratta är omöjliga ord i svenska (vilket markeras genom asterisken framför dem). Och i vissa fall har dessa partiklar någon helt annan funktion, som i kör TILL! eller i det relativt nya uttrycket jag är PÅ!

Som denna översikt har visat, är alltså bruket av partikelverb förhållandevis komplext. Natur-ligtvis finns det en rad andra aspekter av svenska, som på liknande sätt känns självklara för en modersmålstalare, men som just därför är svårt att få något grepp om i undervisningssituationen. Här kan man bl.a. nämna användningen av diskurspartiklar (ex. typ, asså, liksom, ba) eller svenskans indirekta sätt att föreslå saker (jag tänker, att det kanske vore en idé att testa, om inte...). Men det får vänta till en annan gång. För tillfället kan vi nöja oss med att konstatera, att man som modersmålstalare sällan reflekterar över hur svårfångat ett språkligt fenomen kan vara – för inläraren såväl som för läraren. ■

Bli medlem i Svenska Klubben!

Är du svensk eller intresserad av Sverige och bor i Belgien? I så fall är du välkommen att bli medlem i Svenska Klubben som i mer än 40 år varit ett unikt forum för svenskar i Belgien. Klubben erbjuder året om ett stort antal intressanta och mångsidiga aktiviteter för alla åldrar och en möjlighet att delta i svenska traditioner och högtider.

Vi ger också ut en läsvärd tidning, Bladet. Dessutom är Svenska Klubben samarbetspartner med föreningen Svenskar i Världen (SVIV) som representerar och verkar för bättre villkor för utlandssvenskarna runt om i världen.

Medlemsavgiften är 45 EUR per person/familj och betalastill Klubbens konto.
IBAN: BE53 9530 2419 0553 ; BIC: CTBEBX
Glöm inte ange namn, adress och e-postadress vid inbetalningen.
Önskar du mer info, skriv till: medlem@svenskaklubben.be

Du sköna nya värld!

Text: Susanne Åkerman

Vi skulle installera Telias bredband i en lägenhet i Stockholm. Unga rappa personer hjälper vänligt till att hitta det passande abonnemangspaketet, fastän de har lite svårt att förstå att tala långsamt och tydligt, när man hör illa. Nåja, abonnemanget bokad. Efter några dagar kom plötsligt ett kort SMS om att vi skulle hämta ett paket i närmaste butik. Ta med ID-kort! Det var ett modem. Tack och lov hade vi beställt att en person skulle komma och installera det hela, fastän vi nog egentligen kunde ha kopplat in sladdarna själva. Modemet ställde damen in i ett skåp. Hurra, äntligen internet tillgång. Men nej då, det kopplade för det mesta ur. Nytt samtal till Telia. Kom, gör om, gör rätt, tack! Ja, men det skulle då bli ny installations-avgift. Kunde inte anses vara reklamation. Efter samtal med olika personer påstods det, att kanske det att modemmet var i ett skåp orsakade avbrotten. Tog ut modemmet som nu blev hängande på en spik högt upp på väggen. För bättre placering krävdes nu en

ny längre kabel. Fick beställas. Nytt SMS för avhämtning hos Hemköp. Ta med ID-handling! Så praktiskt. Inga avier i brevlådan.

Härligt, nu skulle ett konto skapas hos Telia. Skrev in ett namn och lösenord. Därefter krävdes en kod. Nytt samtal till Telia – du har könummer 49. Jo, de kunde sända koden till den adress där man är skriven (alltså Bryssel).

Jag är nu på Stockholmsadressen och behöver ha koden här. – Nej, det går inte att sända dit, men vi kan sms:a den till din mobil. – Ok, vad bra, jag har kontantkort. – Nej, till kontantkort kan vi inte sända någon kod. Men vi ser, att du är skriven i Rimbo. – I Rimbo, där har jag aldrig bott eller varit skriven! Bara hälsat på en vän. – Hade du haft Bank-ID så hade det fungerat.

Hoppfullt gjordes en resa till banken och Bank-ID ordnades smidigt. Tillbaka framför datorn skulle det nu gå att få till kontot hos Telia. Knapade in mitt namn och lösenord. Namnet redan

upptaget (av mig själv)! Gick inte att skapa något konto. Nytt samtal till Telia – du har könummer 67! Nu blev det kontakt med en kvinna som till slut förstod att strunta i förordningarna och sände behövlig kod till min kontantkortsmobil. Tacksam för den flexibiliteten!

Nästa upplevelse var kontakten med försäkringsbolaget för en hemförsäkring. Skulle de möjligtvis kunna sända fakturan på premien till lägenheten i Stockholm, där vi nu befann oss? Allt för att premien skulle bli betald i tid. – Nej, vi kan bara sända till den adress där man är skriven. – Ok, men kan ni sända fakturan till en mejladress? – Nej, det går inte. Man kan ordna med E-faktura till nästa gång, men inte till denna faktura. – Kan ni läsa upp över telefon vilket konto och referensnummer som finns

på inbetalningskortet samt belopp, så det går att betala? – Ja, det kan vi! (Hurra!)

Att vara senior och tro, att man skall få lite lugn och ro och njuta av dagarna utan större störningar är en utopi. Den digitaliserade världens snabba framfart håller igång en på dess villkor och kösystemen ingår, som levnads-tids-tjuv.

Nästa utmaning blir att försöka ändra på skrivningen i Rimbo. Har fått rekommenderat att då tala med Skatteverket och få tag på GD-numret. Födelsenummer lär inte fungera i ett sådant här fall. Det skall bli en ny spännande resa. Könummer 101!

Utmattade, åter i Bryssel, vilar vi upp oss och väntar på avier i brevlådan! ■

VALBORGSFIRANDET 2017

Vilket fint väder : +17° och inget regn! Men så blev det också väldigt välbesökt. Minst 200 personer dök upp denna kväll för att lyssna till Svenska körens vårsånger under ledning av Carolina Fröberg, Kyrkans nya kontor. Ett känslofyllt tal till våren hölls av Hannalena Ivarsson,

Svenska Klubbens ordförande. Brasan blev i år väldigt lyckad tack vare brandkåren från Nivelles – och inte hade de glömt tändstickorna som förra året! Gourmet förgyllde kvällen med sina läckra varor.

Vi organisatörer vill här begagna tillfället att tacka Fonds Reine Astrid som generöst ställt det vackra Château d'Argenteuil till vårt förfogande för detta firande. ■

Beguinnerna

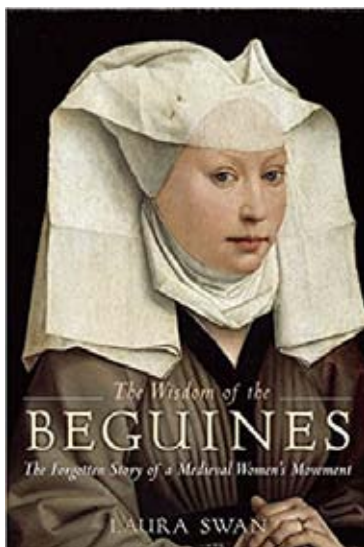
Text: John Nixon

"When they begin the Beguine," skrev Cole Porter 1935. En "Beguine" var en intim pardans med fransk-karibiska rytmer. Men varifrån kom ordet "beguine"? Hur kommer det sig att jag träffar på det här i Belgien? Har det belgiska ordet överhuvudtaget något gemensamt med den karibiska dansen?

Svaret på den sista frågan är ja. Så här ligger det till: Över hela det område som tidigare inbegreps i namnet "Nederländerna", nämligen Nederländerna, Belgien, Luxemburg och de deltaområden som bildas av floderna Rhen, Meuse, Scheldt och Ems, förekommer s.k. "béguinage" eller "begijnhof" – begijnårdar – i städerna. Ibland utgörs de av några hus byggda kring en gemensam gårdsplan, men ibland kan det röra sig om en hel liten stadsdel. I Mechelen i Belgien verkar ungefär en femtedel av den gamla stadskärnan ha utgjort en del av Begijnhofen.

Nu för tiden är husen i dessa pittoreska små kvarter och på de smala gatorna oftast privatbostäder. Men det är inte svårt att ana sig till att de en gång hade en religiös betydelse. Gatunamnen avslöjar det: Jesusporten, Rue de Chapelain, Nunnegatan. Änglar och helgon blickar milt välsignande ner på förbipasserande från dörr- och fönsteröverstycken.

På medeltiden var kvinnornas roll i samhället begränsad. Kvinnor var döttrar, sedan blev de någons hustru, och i tidens fullbordan blev de mödrar och sedermera också mor- och farmödrar. Naturligtvis kunde kvinnor, om de överlevde barnsängarna, också överleva sina män och bli änkor. Men änkor förväntades gifta om sig.

Gifta kvinnor kunde ofta driva butiker och utöva vissa hantverk (vävning, spetsknyppning och ölbryggeri till exempel). En del skötte makens finanser, och änkor övertog ibland sina avlidna mäns verksamheter och drev dem vidare. Men det var allmänt vedertaget att en kvinna behövde en man som bestämde över henne. Det var arvet från Eva – enligt kyrkans lära.

Det fanns en respektabel utväg ut ur detta beroende.

Kvinnor kunde gå i kloster och bli nunnor. Men i Nederländerna på tolv- och trettonhundratalet var detta möjligt enbart för de välbärgade. Kyrkan såg med viss skepsis på kvinnliga sammanlutningar. Inträdesavgifterna var höga.

Så vilka möjligheter fanns det för en ensamstående kvinna som sökte bli oberoende? Jo, hon kunde starta ett Béguinage.

Kvinnor slöt sig samman. De satsade sina tillgångar i det gemensamma projektet. De

kanske inte var tillräckligt rika för att kunna köpa sig platser i klostren, men en del av dem hade det ganska bra ställt. De tidiga beguinagen verkar ha utgjort kooperativ bestående framför allt av änkor, föräldralösa och ogifta. Här kunde ensamstående kvinnor ordna med ömsesidigt skydd och stöd.

För att passa in i ett samhälle som dominerades av religionen, och för att undvika fientlighet från kyrkan, började beguinnerna avlägga så kallade "enkla löften" om fattigdom, kyskhets, ödmjukhet och lydnad. Löften var "enkla" i det avseendet att de var tillfälliga eller icke bindande. Kvinnorna kunde flytta in och ut ur beguinagen som de ville.

Men varifrån kommer beteckningen "beguinner"? Ingen vet exakt. Enligt en teori ska en man, Lambert "Le Bègue" (stammaren), ha grundat rörelsen. En annan teori hävdar att ordet "Béguine" är en förvrängning av "albigensisk", att beguinnerna skulle ha följt den albigensiska eller katariska läran, och att de följaktligen var kättare. Båda dessa föreställningar verkar ha uppstått på trettonhundratalet, 150 år efter det att den första beguinen omnämns i källorna.

Beguinnerna dyker upp tidigt i de historiska arkiven, redan under senare delen av elva-hundratalet i den flamländsktalande delen av Nederländerna. Den första som uttryckligen kallas Béguine verkar vara mystikern Marie av Oignies som dog år 1213.

Företeelsen spreds vida omkring. I Frankrike hette de "béguines", i Italien "bizzocche" eller "pinzochere", i Spanien "beatas". I de tyskspråkiga områdena, som nu inbegriper Tyskland,

Schweiz och Österrike, hette rörelsen "Das Beginenwesen". Det finns till och med uppgifter om beguinner i England och Sverige.

Kyrkan oroades av beguinnerna. Var detta vanliga kvinnor eller nunnor? De hade vissa tillskyndare inom kyrkan, men de hade även fiender. År 1236 avrättades den första beguinen för kätteri. Under tidigt trettonhundratalet beslutade så ett kyrkomöte att alla beguinner skulle betraktas som kättare.

Större delen av beguinnerörelsen tycks ha krossats, men i norra Europa och särskilt i Nederländerna hade den starka rötter. Beguinagerna fortsatte att existera, även om de med tiden blev allt mer religiösa och allt mindre sekulära. Vid sextonhundratalets början associerades de framför allt med böner och välgörenhet.

De började också, i likhet med nunnor, bära särskild dräkt, och dessutom en huvudbonad som på franska kallades béguinhätta (coiffe des béguines).

Franska revolutionen 1789 betydde slutet för beguinnerna i Frankrike, men modet räddade ordet "béguin". Under en period var nämligen béguinhättan en så känd modedetalj att fransyskor som reste till kolonierna kallades beguinner på grund av sin huvudbonad. I kreolskan, den franska dialekt som talas i Karibien, kom ordet "béguin" snart att betyda "kvinna", "dam", "flickvän". Någon en man skulle vilja dansa med. Till slut blev ordet en beteckning för själva dansen.

Och hemma i Belgien dog den sista beguinen som levde i ett béguinage – Marcella Pattyn – år 2013. ■

Majken Nylunds boktips

"HANDBOK FÖR STÄDESKOR"

AV LUCIA BERLIN

Vad har jag lovat? Hur skall jag kunna välja bland alla bra böcker? Jag får ta den bok jag läser just nu.

En novell är en kort koncentrerad historia med en överraskning på slutet, lärde vi oss i skolan. Vi läste Söderbergs *Pälsen*, Gogols *Näsan*, någon Tjechov och kanske EA Poes skräckhistorier.

Sen läste jag annat, mest romaner och så småningom gärna historiska sådana samt biografier.

För ett antal år sedan dök dock intresset för novellen upp. Det började med Alice Munroe som sedermera fick Nobelpriset för sina täta fina berättelser. Sen kom Jhumpa Lahiri, som ofta skriver om sina indiska rötter, och Nam Le som i sin *The Boat* berättar fantastiska historier från olika kulturer. Den i Finland boende irakiern, Hassam Blasim, fascinerar med en blandning av orientalisk saga och krigets våld som slår knock-out på en.

Och nu en ny pärla, Lucia Berlin. Liksom John Williams' och Paula Fox's böcker aktualiserats genom nytugivning har också hennes noveller från 60–70 talet postumt givits ut i samlingen *A Manual for Cleaning Women*, på svenska *Handbok för städerskor*.

Lucia Berlin hade ett mycket brokigt liv; redan som barn flyttade hon runt i Amerika, Chile, Mexico, p.g.a. sin fars arbete som gruvingen-

jör. Hon var gift tre gånger, med en skulptör och två musiker, men försörjde under största delen av sitt liv sina fyra pojkar ensam. Hon arbetade bland annat som städerska, sjukvårdsbiträde och lärarinna samtidigt som hon skrev sina noveller. Hon var också under en tid gravt alkoholiserad.

Lucia Berlin har således en rik erfarenhetskälla att ösa ur. Och det gör hon – även om det inte direkt handlar om självbiografi så förstår man att hennes egna upplevelser ligger till grund; hennes utsatta hemmiljö, tuffa skolår, hennes yrken och alkoholism. Hon blåser liv i alldeles vardagliga händelser, som till exempel ett besök på tvättmaten. Hennes iakttagelser och beskrivningar av personerna är träffsäkra men aldrig elaka. Inget är förutsägbart men känns ändå bekant eller naturlig, t.o.m. när hon, på väg till ett glatt julfirande med släkten, hamnar på en abortklinik. Ibland kan den alldeles sista frasen innebära en överraskande vändning av historien.

Lucia Berlin blandar allvar med en klackspark av lättsinne och historierna har ofta en varm positiv underton trots mycket elände som när

hon berättar om sitt missbruk. Antagligen hennes överlevnadsfilosofi. Även om hon aldrig vädjar om medömkan känner man den underliggande sorgen och smärtan.

Hennes språk har en speciell rytm. Det står aldrig stilla och övergår ibland i stackato. Det sprakar, det leker och man känner med alla sina sinnen; färger, lukter, smaker. Hennes beskrivning av naturen är vidunderligt vacker i till exempel novellen *Todo luna*. När hon dyker ner i vattnet, dyker jag med henne och känner det svala vattnet omsluta mig. I novellen som givit

namnet åt samlingen delar hon glatt ut råd till andra städerskor om hur man anpassar sig till sin "lady" eller familj och att inte röra de småpengar som lagts ut för test. Hon själv snor sömnpiller – som kan vara bra att ha när sorgen efter den senaste älskaren blir för svår, förstår man.

Har inte riktigt avslutat boken än men vet redan att jag kommer att läsa om flera av novellerna. Det är omöjligt att välja en favorit – de är härligt fräcka, lite galna och mycket kloka. Lucia Berlin är en person som jag gärna hade lärt känna. ■

Låt ditt företag bli Sponsor-medlem i Svenska Klubben!

Vi vill erbjuda ditt företag att stödja Svenska Klubben genom att bli Sponsormedlem. För endast 450 € kommer ni inte bara att ha er logotyp/varumärke på vår hemsida till slutet av 2017, utan också en annons i det tryckta Bladet samt en intervju/presentation av ert företag i lämplig utgåva av Bladet eller på sajten under en månad.

Dessutom publicerar vi er logotyp/varumärke i vår medlemsförteckning som publiceras en gång om året och används av medlemmarna som vår egen interna "telefonkatalog". Som medlem får ni också vår tidning Bladet som kommer ut 4 gånger/år.

På detta sätt kan ni synas i ett av få svenska medier som finns i Belgien. Ni når härigenom mer än 1000 svenskar i Belgien samt syns av de svenskar som söker information om Bryssel och om Klubben på vår sajt.

Är ni intressad, skriv till: medlem@svenskaklubben.be

Svenska Klubben på Facebook

Vi tillhandahåller en hel del information på vår Facebooksida, inte minst foton från våra aktiviteter och en hel del tips om svenska företeelser på gång i Bryssel och annorstädes i Belgien.

Svenska Klubben i Belgien
Published by Tomas Grönberg [?] · February 27 · €

"Käka med Klubben" - 8 mars på "Les Filles"!

I förra årets sista nummer av Bladet presenterades denna mycket speciella restaurang som såsom namnet anger bara drivs av kvinnor.

Här erbjuds mat som bara lagas på lokala råvaror, är ofta ekologisk och har fått många fina recensioner för sin prisvärda buffémeny. Dagens meny sätter man först ihop på morgonen och består av vad marknaden bäst kan erbjuda just den dagen.... See More

Middag på Les Filles den 8/3

Var vänlig och fyll in följande information

DOCS.GOOGLE.COM

Svenska Klubben i Belgien

Published by Elina Yrgård [?] · February 28 · €

Just nu med Svenska Klubben... Lars Danielsson berättar vad han och Angela Merkel pratade om på tu man hand härnästens...

Ta gärna en titt och följ oss där. Vår sida nås via länken:
www.facebook.com/svenskaklubbenbelgien

Svenska Klubben i Belgien

Published by Tomas Grönberg [?] · February 2 · €

AFTER WORK MED TERESA KÜCHLER

På årets första After Work mötte klubben igår kväll Teresa Küchler, Svenska Dagbladets Brysselkorrespondent, på ett knökfullt Carpe Diem vid Merode.

Underhållande berättade hon om en EU-korres utmaningar, alltifrån att övertyga hemmaredaktionen om värdet av att ta in en EU-relaterad artikel till konstiga rubriksättningar, om obalansen mellan USA- och Europabevakning i svenska medier och vad som tänkas hända kan i det franska presidentvalet sena... See More

Svenska Klubben i Belgien

Published by Tomas Grönberg [?] · April 4 at 10:46pm · €

UTFLYKTSTIPS: TERRAKOTTAARMÉN I LIÈGE

På Gare Guillemins i Liège visas till och med den 23 april en utställning om den världsberömda terrakottaarmén från Xian. Lisbeth Ekelöf har besökt utställningen och skrivit en artikel för Bladet, men eftersom vår tidning inte hinner komma ut innan utställningen stängs lägger vi upp den här (med mer information om utställningen och hur man köper biljetter i länken nedan):

"För många år sedan när jag besökte Kina hade jag tillfälle att b...
Continue Reading

Expo Terracotta Liège

Expo Terracotta Liège Guillemins

TERRACOTTA-LIEGE.BE

KVARNAR

Text: Olof Nordling

Hustrun, som är oslagbar på att befria huset från allt onödigt, röjde upp efter sina föräldrar för några år sedan. Bland mycket annat onödigt hittade hon en pepparkvarn som uppenbarligen var en reklamgåva och prompt skickades i sopcontainern. Enkelt. Långt senare, i samspråk med svärsonen i England, ser hustrun samma reklamprodukt i en välsorterad husgerädsbutik och undrar varför de säljer sån't. Än mer häpen blir hon över priset – rena stavhoppshöjden! Varför det? Jamen, säger svärsonen, det vet man ju att en Peugeot, det är pepparkvarnarnas Rolls-Royce det! Ajaj, tycker hustrun, det var ju synd att en så'n dyrgrip från föräldrarnas kvarlåtenskap gick åt pipan, men det är ingenting som kan åtgärdas i efterhand. Däremot kan man förstås bita huvudet av skammen och köpa eländet. Kanske som julklapp till maken, som är alldeles för handfallen vid spisen och behöver en välvillig knuff i ryggen på den fronten – just med hjälp av en pepparkvarn eftersom han gillar kryddor!

Så blev det, till krönikörens oförställda julförtjusning. Nöjd med detta välenommerade nytillskott bland hemmets alla köksattiraljer (som han inte alltid begriper sig på, det medges) läser krönikören självfallet också bruksanvisningen – jovisst, kunde tro det, det är inte bara att snurra inte, kornstorleken ska ställas in efter önskemål och kvarnen får absolut inte användas för malning av något annat än just peppar. Följer man bara dessa förhållandevis enkla instruktioner så har kvarnen garanti "på livstid" – ett begrepp som för övrigt ter sig allt mer ihåligt ju äldre man

blir. Vems livstid är det fråga om egentligen? Men visst, den ursprungliga kvarnen hade faktiskt överlevt svärföräldrarna när den fick nådstöten – garantin gäller liksom inte om man slänger kvarnen i soporna!

Dessutom bjuder bruksanvisningen på några historiska fakta. Peugeot började tydligen med att tillverka fjädrar till klockindustrin år 1810, sedan

kaffekvarnar 1840 och så blev det pepparkvarnar 1874. År 1886 kom man sig för att skruva ihop velocipeder och år 1891 blev det sedan dags för automobiler. Rejäl kliv

i produktutvecklingen av framsynta företagare som vågar slå in på nya vägar, från det lilla till det stora – eller nedifrån och upp. Detta som kontrast till SAAB som gick uppifrån och ned, började med flygplan och fortsatte med bilar (för att sedan alldeles sluta med bilar till en trogen SAAB-körande krönikörs bedrövelse!). Rekordet för kvantsprång i produktutvecklingen bör väl annars tilldelas en gummistövelfabrik i den lilla byn Nokia utanför Tammerfors som gick till att bli globalt känd leverantör av mobiltelefoner! Kanske med "mobilitet i alla väder" som en minsta gemensamma nämnare, medan motsvarande för Peugeot skulle kunna vara "håll hjulen igång" eller "rotation som tradition"? Oavsett någon minsta gemensamma nämnare bedrivs numera bil- och pepparkvarnsverksamheterna i skilda bolag, så det är ingen idé att hålla pepparkorn i tanken på bilvarianten, men nästa gång man åker i en Peugeot kan man åtminstone lyssna efter ett traditionsmättat kvarnsurr under motorhuven! ■

Catarina Yates boktips

"BLODSBUNDEN" AV AUGUSTIN ERBA

Vi är tio ivriga och flitiga läsare i SWEAs bokmalare. Vi håller oss till nordiska författare och träffas en gång i månaden för att diskutera och betygsätta senaste boken, som vi gemensamt valt att läsa. Ovanstående bok hade jag själv rekommenderat, eftersom jag var klasskamrat i Franska Skolan med författarens moder.

Boken är en gripande självbiografi, en episk berättelse om pojken Amadeus samt hans två yngre syskons uppväxt i ett ickefungerande hem i förorten Fisksätra utanför Stockholm. Sonen är hårt drillad av fadern, en egyptisk atomfysiker som regelbundet ger honom örfilar, när han inte svarar rätt på matten. Därutöver har han en psykiskt störd moder som mest ligger i sängen, klagar på migrän och säger, att hon vill dö. Följden är att Amadeus lever i ständig skräck, att modern kan dö ifrån honom. Den smutsiga hemmiljön blir fruktansvärd, där maten ofta saknas på bordet och de två äldre syskonen måste sköta vården av den yngste sonen (han går i blöjor fram till fem års ålder!).

Samtidigt har vi mormor och morfar, som värnar sitt kungliga arv. Erba berättar själv i första kapitlet att "ingen visste någonting om oss, endast att vi syskon hade konstiga namn. De visste inte heller, att min mamma var habsburgsk prinsessa". Morfadern var furst Alexander Erba Odescalchi och mormodern var barnbarnsbarn till kejsare Frans Josefs dotter. Jag vet själv, att morföräldrarna flydde Ungern under slutskedet av andra världskriget och kunde bosätta sig i Stockholm

tack vare hjälp av den svenska kungafamiljen. Amadeus och hans syskon påmindes därför ständigt om sitt kungliga arv. Det var strängt

förbjudet att leka med barnen på gården, inga andra barn ansågs fina nog! I brist på kontakter med lekkamrater börjar Amadeus skriva dagbok. Själv säger han, att han var en liten krullhårig pojke som flydde från de skrämmande fyllona i Fisksätra till det inre livet i sitt huvud.

Boken varvas med korta kapitel, där kontrasten mellan beskrivning-
en av Amadeus som barn och som

vuxen är slående. Samtidigt behandlas gripande samhällsfrågor som fattigdom, klasskillnad, kärleksrelationer, pappaledighet och spermadonation. Boken behandlar också mobbning i skolan, där de vuxna blundar och inte vågar ingripa. Amadeus misshandlas i Franska Skolan under flera år och när en lärare reagerar, får hon sparken! För läsaren verkar barnets elände aldrig ta slut.

Enligt Svenska Dagbladet är romanen skriven med en överraskande ömsinhet gentemot Amadeus föräldrar, trots att de nästan inte gör något rätt. Den är också på många sätt ett kärleksbrev till den biologiska familjen utan blodsband.

Journalisten och författaren Augustin Erba har bjudit oss på en fängslande episk roman (mer än 500 sidor), en bok som man inte vill ska ta slut och är väl värd en Augustipris-nominering. Blodsbunden finns också i pocket. ■

Vinhörnan

Här får du möjlighet att
rekommendera dina favoritviner.

Tips: Ingemar Mikander

Här kommer nästa inslag i serien Vinhörnan där klubbens medlemmar kan rekommendera något av sina favoritviner.

Riesling är en av svenskarnas favoriter när det gäller vita druvor och, eftersom många av er läsare åker till Sverige under sommaren, kommer här därför en rekommendation som finns i Systembolagets ordinarie utbud. Dess innehåll när det gäller ekologiska viner är imponerande och undertecknad brukar ta med ett par flaskor tillbaka Belgien (inte miljömässigt korrekt dock).

Rekommendationen är ekologiska "A Christmann Riesling, 2015" (artikelnr: 5882).
Inköpsställe: Systembolaget
Pris: 139 kr

Vintillverkaren Weingut Christmann leds av paret Daniela and Steffen Christmann, som är den sjunde generationen under det namnet. Alla deras viner är inte bara organiska utan biodynamiska. De kommer från vindistriktet Pfalz, som är ett av de största av de 13 kvalitetsdistrikten i Tyskland.

Vinet är torrt och friskt med druvtypiska smaker för ett ungt Rieslingvin nämligen gröna äpplen, mineral, citron och örter.

Om ert sällskap uppskattar goda torra viner, passar detta vin utmärkt. Det rekommenderas mest att drickas med fisk- och skaldjursrätter tack vare den fina syrligheten. Vinet bör avnjutas direkt eftersom lagring inte kommer utveckla vinet speciellt mycket.

Har du ett vin som du varmt rekommenderar och ofta njuter av till en viss rätt och/eller i andra sociala sammanhang? Skriv en liten recension (cirka 250 - 300 ord) och om möjligt, var du köpte det och ungefärligt pris. Skicka den sedan till: redaktion@svenskaklubben.be Vi ser fram emot era bidrag. Ha en trevlig sommar!

KULTURNYTT

Henric Weyde, henric.veyde@gmx.com

Betygssymboler (*) från Mad, Le Soirs kulturbilaga)

Evenemang

Rue Neuve, som härstammar från början av 1600-talet och l'Illet sacré, ska nu få en ordentlig ansiktslyftning.

Botaniska trädgården i Meise/Plantentuin

Meise, strax norr om Atomium på gamla vägen till Antwerpen A12 eller väg 277, just nu finns det mycket blommor i parken och i det stora växthusen finns exotiska blommor och växter från olika delar av världen.

Nieuwelaan 38, Meise

www.botanicgardenmeise.be, 02 260 09 70.

Le Festival Couleur Café, 30/6-2/7, en musikfestival med all världens musik, festivalen organiseras årligen av en organisation utan vinstsyfte, Zig Zag, den äger rum inom Tour & Taxis sista helgen i juni, i tre tält spelar RnB, hip-hop, world, soul, afro, reggae, ragga, dub, dancehall, latin, salsa, räi och rock.

Tour & Taxis, Avenue du Port 86C

www.couleurcafe.be/fr/, 02 426 12 22.

Utställningar

I Belgien:

The World of Steve McCurry, till 25/6, Bourse de Bruxelles.

Place de la Bourse.

www.stevemccurryexpo.be, 02 509 12 11.

Rik Wouters***, till 02/07, retrospektiv utställning över en konstnär som rycktes bort

tidigt men lämnade efter sig ett storslaget och färgrikt verk, en tidig fauvist och en betydande konstnär från de allra första årtiondena under 1900-talet.

Konstmuseet, Rue de la Régence 3

www.fine-arts-museum.be, 02 508 33 33.

Peyo - en retrospectiv, till 27/8, utställning över smurfarnas skapare, Fondation Folon, Ferme du Château de La Hulpe, Drève de la Ramée 6A, La Hulpe, Attention GPS!: ställ in n°1 (och inte 6A) <http://fondationfolon.be/infos-pratiques/> 02 653 34 56).

Tomás Saraceno - 'Many Suns and Worlds', till 28/10, den argentinske konstnären har sin första utställning i Belgien på Vanhaerents Art Collection, som är en privat samling av samtida konst i familjehänder och som ger en substantiell översikt över strömningar i konsten från slutet av 1970-talet fram till våra dagar. Rue Anneessens 29

www.vanhaerentsartcollection.com

02 511 50 77.

Bruegel-unseen Masterpieces, till 16/3/2020, en virtuell utställning med tillfälliga installationer, i Belgien är utställningen lokaliserad till Musées Royaux des Beaux-Arts, Rue de la Régence 3, Bryssel och med hjälp av Google Cultural Institute och Googles teknik, och ett samarbete med 17 olika internationella museer bl.a. Tate Gallery, London, Metropolitan Museum of Art, New York, Uffizi, Florens, Museum of Fine Arts, Budapest, Statens Mu-

seum før Kunst, Köpenhamn och Gemäldegalerie, Berlin, här finns det möjlighet att plocka fram och besiktiga målningar som finns hos de medverkande museerna.
www.fine-arts-museum.be/en, 02 508 32 09.

I utlandet

OBS! När det gäller de stora utställningarna bör man reservera och köpa biljetter på nätet. Kötider i Paris och London på 1 à 2 timmar är annars vanligt förekommande.

Lens: Louvre-Lens, besök filialmuseet till Louvren i Paris, ligger strax söder om Lille, museet har inga fasta samlingar utan lånar in verk från Louvren i Paris, utställningar: La Galerie du temps, till slutet 2017, en vandring genom tiden och seklerna med inlånade verk i kronologisk ordning som kontinuerligt byts ut, gå in på internet för övriga aktuella utställningar.
Musée Louvre-Lens, 99 Rue Paul Bert, Lens
www.louvre-lens.fr, +33 3 21 18 62 62.

Louvre-Lens, till 26/6, mysteriet "Le Nain", i mitten av 1600-talet målade tre bröder, Louis, Antoine och Mathieu ett stort antal tavlor men de är alla signerade "Le Nain" utan att man har kunnat avgöra vem som målat vad.
Musée Louvre-Lens, 99 Rue Paul Bert, Lens
www.louvre-lens.fr, +33 3 21 18 62 62.

London: Canaletto and The Art Of Venice, till 12/11, The Queen's Gallery, Buckingham Palace Road, London
www.royalcollection.org.uk, +44 (0) 20 3123 7300.

Paris: Picasso primitif, till 23/7, Musée du Quai Branly. www.quaibranly.fr.

Paris: Karel Appel - L'art est une fête!, till 20/8, ledande konstnären inom COBRA-gruppen,

MAM, Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, 11 avenue du Président Wilson, Paris.
www.mam.paris.fr, +33 1 53 67 40 00.

Klassisk musik

Sächsische Staatskapelle Dresden, 7/6, under ledning av Daniel Harding, med Matthias Goerne, baryton, musik: Blumine, Gustav Mahler, Kindertotenlieder, Gustav Mahler och Symphonie n° 8, op. 88, Antonín Dvořák.
Bozar, Rue Ravenstein 23.
www.bozar.be, 02 507 82 00.

Strauss Imperial, 11/6, divorna från Bolshoi Operan tar emot Roby Lakatos, en av de främsta zigenarviolonisterna – *Prince des violonistes tsiganes*. Bozar, Rue Ravenstein 23.
www.bozar.be, 02 507 82 00 .

Orchestre National de Belgique, 16/6, under ledning av Andrey Boreyko, med Vessellina Kasarova, mezzo, musik: L'Ascension, quatre méditations symphoniques Olivier Messiaen, Chants bibliques, op. 99, Antonin Dvořák, Symphonie n° 3, op. 90 Johannes Brahms.
Bozar, Rue Ravenstein 23.
www.bozar.be, 02 507 82 00.

Orchestre National de Lille, 18/6, Under ledning av Christian Zacharias med Isabelle van Keulen, fiol, ett program helt ägnat Robert Schumann, Ouverture (Genoveva, op. 81), Konzert für Violine und Orchester, WoO 1, och Symphonie n° 1, op. 38, *Printemps*. Bozar, Rue Ravenstein 23.
www.bozar.be, 02 507 82 00.

Orchestre National de Belgique, 21/6, Fête de la musique, under ledning av Andrey Boreyko med Julien Libeer, piano, och Jean-Michel Charlier, klarinett, musik, Variations symphoniques, pour piano et orchestre César Franck,

Concerto pour clarinette et orchestre (världspremiär) Frédéric Van Rossum, Les Djinns César Franck och Variations sur un thème original *Enigma*, op. 36, Edward Elgar.
Bozar, Rue Ravenstein 23.
www.bozar.be, 02 507 82 00.

Orchestre symphonique de la Monnaie, 29/6, under ledning av Alain Altinoglu med Saténik Kourdoian, fiol, och Martino Faggiani, körledare, musik, Rapsodie espagnole, Maurice Ravel, Tzigane, rapsodie de concert, Maurice Ravel, Daphnis et Chloé, symphonie chorégraphique, Maurice Ravel.
Bozar, Rue Ravenstein 23.
www.bozar.be, 02 507 82 00.

Opera

Otello, 16/6-29/6, opera av Giuseppe Verdi, Opéra Royal de Wallonie.
Place de l'Opéra, Liège.
www.operaliege.be. 04 221 47 22.

Film

Cinematek - filmmuseet, Rue Baron Horta 9 och Flagey, Place Sainte-Croix, med stumfilmer, klassiska filmerna och filmer med filmens stora. Info finns på Bozar och Flagey.
www.cinematek.be, www.flagey.be.

På bio: ett premierat urval:

Get Out*** av Jordan Peele, Félicité*** av Alain Gomis, Burning out*** dokumentär av Jérôme Le Maire, Mon ange*** av Harry Cleven, Après la tempête*** av Hirokazu Kore-eda, El cuidadano ilustre*** av Mariano Cohn och Gaston Duprat, Aurore*** av Blandine Lenoir, Le procès du siècle*** av Mick Jackson.

Les Samedis du Ciné – filmer för barn och vuxna, parallella föreställningar på lördagsförmiddagarna kl 10.00.
Cinéma Vendôme, Chaussée de Wavre 18.
www.cinema-vendome.be.

Auktioner

Mont de Piété, Rue Saint-Ghislain 19, pantbanken håller specialauktioner på icke inlösta smycken och andra konstföremål, 10/6, visning 8/6-9/6 och förmiddag 10/6.
www.montdepiete.be, 02 512 81 83.

Salle de Ventes BA, Rue Ernest Allard 7-9, auktion 13/6.
www.ba-auctions.com, 02 511 53 24.

Galerie Moderne, 19/6-21/6, antikviteter, visning 16/6-18/6.
Rue du Parnasse 3. www.galeriemoderne.be
02 511 54 15.

Hôtel de ventes Horta, 19/6-20/6, antikviteter, visning 16/6-19/6.
Rue de Roodebeek 70/74. www.horta.be
02 741 60 60.

Hôtel de ventes Vanderkindere, 13/6-14/6, visning 9/6-11/6, Chaussée d'Alsemberg 685-686
www.vanderkindere.com, 02 344 54 46.

Planera framåt

Cirque du Soleil, från 8/9, Totem, i tält.
Brussels Expo. www.cirquedusoleil.com/totem.

Svenska kyrkan i Bryssel

juni-augusti 2017

Söndagen den 4 juni

11.00 Högmässa
Gudmund Erling, präst
Svenska kören medverkar.
Avtackning av Gudmund Erling och Maria Ås.

Tisdagen den 6 juni

18.00 Nationaldagsfirande.
Barnkören och Svenska kören medverkar. Tal av Åsa Webber, EU-ambassadör på Sveriges ständiga representation.
BBQ och jordgubbstårta.

Söndagen den 11 juni

14.00 Konfirmation
Danska kyrkan, Rue Washington 27.
Gudmund Erling, präst
19.00 Konsert med musik av Benny Andersson. Le Bouche à Oreille, Rue Felix Hap 11.
Svenska kören, solister och musiker.

Söndagen den 18 juni

11.00 Söndagsgudstjänst
Ulf Radziejewski, diakon

Lördagen den 24 juni

14.00. Midsommarfirande.
Bois de la Cambre. Dans kring stången och lekar. Medtag egen picknick.

Söndagen den 25 juni

18.00 Psalmsångsgudstjänst. Tema sommar. Gudmund Erling, präst.

Svenska kyrkan
BRYSSSEL

Söndagen den 2 juli

11.00 Söndagsgudstjänst
Ulf Radziejewski, diakon

Söndagen den 9 juli

11.00 Gudstjänst
Kristina Hallström, präst

Söndagen den 16 juli

11.00 Gudstjänst
Kristina Hallström, präst

Söndagen den 23 juli

11.00 Gudstjänst
Kristina Hallström, präst

Söndagen den 30 juli

11.00 Gudstjänst
Kristina Hallström, präst

Under augusti månad är det uppehåll i kyrkans verksamhet.

Söndagen den 3 september

11.00 Upptaktsgudstjänst.

Med reservation för ändringar.
För aktuell information, se www.svenskakyrkan.se/bryssel.
Följ oss gärna på sociala medier.
Facebook och Instagram:
SvenskakyrkaniBryssel

The poster features a large, stylized maypole (stången) made of flowers and leaves, with a Swedish flag at the top. Three children are shown dancing around the base of the pole. In the top right corner, there is a map of the Bois de la Cambre area with a blue arrow pointing to the location. A circular text box next to the map provides directions: 'Firandet äger rum vid Avenue des Genêts nära sjön. Med bil: tag Avenue Franklin Roosevelt, sväng av vid Avenue du Brésil där ni kan parkera. Gå sedan rakt ner mot sjön. Tram 94, hållplats Brésil.'

Midsummerfirande i Bois de la Cambre
midsommardagen, den 24 juni klockan 14.00

Tag med er blommor och grönt till stången! Vi sjunger och dansar runt midsommarstången!

Tag med picknickkorgen!

Tag med hela familjen och dina vänner!

Spelar någon av er ett instrument, fiol, gitarr, flöjt eller såg, tag med det så bildar vi årets sommarorkester! Vid ösregn blir firandet inställt.

At the bottom, there are illustrations of four frogs and two logos: the European Union flag and the Svenska kyrkan Bryssel logo.